

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Explicațiunea titlului preliminar a Codului civil de d. C. Nacu (Urmare).

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Inalta Curte de casație și justiție, s. II : *Andrei Răduță Soare și alții, condamnați în corecțional.*

Idem : *Statul cu Zoachim Bacanof.*

JURISPRUDENȚA STRĂINA :

Curtea de apel din Limoges, s. I : *L... contra soților X...* cu o observațiune de d. D. Alexandresco.

Bibliografii.

EXPLICAȚIUNEA

TITLULUI PRELIMINAR A CODULUI CIVIL

(Urmare) (1)

Cum trebuie să considerăm dobânda legală, ca fixarea de mai înainte a daunelor interese, sau ca un mijloc de corecțiune dat creditorului ? Dacă am da soluțiunea d'intîi ar trebui să zicem că părțile au avut în vedere aceste daune interese și că ele fac parte din contractul lor, (v. § 1760 C. Calim.) pe când după a doua soluțiune am aplica legea cea noă. Noi credem că dobânda legală este mai mult un mijloc de corecțiune, deși art. 1088 spune contrariul și că prin urmare trebuie să se aplice legea noă. Practica la noi a urmat primul sistem, de câte-ori evenimentul care a dat curs dobânzei legale a avut deja loc sub legea veche, pe când aplică legea noă, dacă evenimentul nu are loc de cât sub această lege.

Cât pentru a determina când începe să fie datorită dobânda legală, trebuie să ne raportăm la

legea sub care are loc evenimentul care face să înceapă dobânda.

Să vedem cum aplicăm aceste principii. După § 1761 C. Calim. și după art. 6 *Pentru dobânzi* (Par. III, Cap. X) dobânzile legale încep a fi datorate prin expirarea termenului, întocmai ca la Romani, după cari *Dies pro homine interpellat*. După § 1763 C. Cal. creditorul care lasă să crească dobânzile până la suma capitalului, necerându-le prin judecată, nu mai poate cere altă dobândă ; însă atât capitalul cât și dobânda produc din nou dobânda din ziua chemării în judecată. Art. 4 legea Caragea (acelaș Cap.) asemenea oprește ca dobânda să treacă peste capital ; și după opiniunea cea mai acreditată, chiar în fața art. 8, dobânda se oprește la îndoit și în urma judecăței. Dacă termenul împrumutului a expirat sub legea veche, dobânda se va opri la suma capitalului chiar dacă a ajuns aci în urma Codului civil, deși acest Cod nu face această mărginire.

Dacă termenul plăței expiră sub Codul nou, care nu admite ca dobânda să curgă de drept, atunci această dobândă nu se datorește de cât numai dacă a urmat chemarea în judecată, cum cere art. 1088 ; însă dobânda va curge chiar după ce a ajuns capitalul.

După legile vechi, ca și după Codul civil dobânda legală era de 10⁰/₀. Legea din 10 Decembrie 1882 a redus dobânda la 5⁰/₀ în civil și de 6⁰/₀ în comercial. Această lege în ultima sa dispozițiune decide că dobânzile în curgere, vor fi reduse la taxa noă, chiar dacă ar fi început înainte a legii din 1882. Această dispozițiune, după opiniunea ce am arătat, nu atinge nici un drept căpătat.

O altă lege din 29 Februarie 1879 desființează

(1) A se vedea *Curierul Judiciar* No. 73, 74, 76 și 77.

clausa penală în obligațiunii de sumă de bani și în cele de a face. Art. 1 al legii aplică proibițiunea chiar convențiunilor de mai înainte, însă al căror termen nu este ajuns. Această dispozițiune consideră epoca expirării termenului ca un eveniment ale cărui consecințe legea se considera în drept a le determina.

În fine art. 3 al legii citate care modifică art. 1089 C. civ. în privința anatocismului nu se poate aplica de cât convențiunilor intervenite în urma legii.

Codul civil german. *Dispozițiunii transitorii.*

«Art. 170. Legile anterioare continuă a se aplica raporturilor obligatorii născute înaintea punerii în vigoare a Codului civil.

«Art. 171. Locațiunea de case, de moșii, de servicii existentă la epoca punerii în vigoare a Codului civil, dacă denunțarea nu a avut loc după această punere în vigoare pentru primul termen pentru care denunțarea este permisă după legile anterioare, se regulează, de la această epocă, după dispozițiunile Codului civil.

«Art. 172. Dacă un lucru a fost dat cu chirie sau cu arendă, la epoca punerii în vigoare a Codului civil și dacă acest lucru a fost înstrăinat sau grevat de un drept după această epocă, chiriașul sau arendașul, față cu cel ce a dobândit proprietatea sau dreptul, are drepturile determinate în Codul civil.

«Rămân neatinse drepturile mai întinse ale chiriașului sau ale arendașului rezultând din legile anterioare, fără prejudiciul celor cuprinse în art. 171».

27. Relațiunile reciproce între soți și acelea ale soților față cu cei de al treilea sunt regulate în diferite moduri. Să vedem în ce cazuri aplicăm legea cea nouă căsătoriilor contractate mai înainte.

Este necontestat că puterea maritală se modifică odată cu legea cea nouă. Bărbatul nu poate susține că are un drept căpătat asupra femeii sale; dacă legea îi acordă oare-cari prerogative, aceasta o face nu pentru dânsul ci în interesul și pentru constituirea familiei. Aci avem dispozițiunii de ordine socială.

Am văzut mai sus că capacitatea femeii se modifică împreună cu legea. Ast-fel Codul nou

comercial modifică, oare-cum condițiunile pentru ca femeia măritată să facă comerciul. Neapărat că această modificare privește și pe femeile cari erau măritate la punerea în lucrare a noului Cod.

Tot pentru același cuvânt soții căsătoriți sub legile vechi, cari nu puteau să-și facă daruri (C. Calim. §§ 1687, 1688, legea Car. art. 5, Par. IV, T. I), sub legea nouă pot să-și dăruiască unul altuia, asemenea daruri fiind permise de și revocabile (art. 937 C. civ.). Tot ast-fel vom aplica soților căsătoriți sub legea veche art. 1307 noului Cod, care oprește vînzarea între soți.

28. Legile vechi nu oprea constituirea dotei în timpul căsătoriei. Codul civil nu permite ca contractul de căsătorie să fie întocmit, nici chiar schimbat în timpul căsătoriei, de unde consecința că zestrea nu poate fi nici mărită, nici imputănată în timpul căsătoriei (art. 1236). Naște întrebarea: Se mai poate constitui dotă după punerea în aplicare a Codului civil, căsătoria fiind contractată mai înainte? Opiniunea mea este că o asemenea constituire numai poate avea loc sub Codul nou. Constituirea unei dote este ca și ori-ce convențiune matrimonială, un act pentru care legea cere nu numai forme solemne, dar și alte condițiuni, fără de cari actul este nul, și între cari este și aceea că soții să nu fie căsătoriți. Aci avem mai întîiu o cestiune de capacitate și mai cu seamă, o cestiune care pune în joc creditul public, constituirea unei dote avînd de efect a scoate din comerciul un imobil. Jurisprudența română este în sens contrariu.

Condițiunea dotei în timpul căsătoriei și drepturile soților asupra averii dotale se determină, chiar sub Codul civil, după legea din timpul căsătoriei. Aci nu este vorba de capacitate ci de drepturi asigurate de legea pe care părțile au avut-o în vedere la contractare. Deci dreptul bărbatului asupra dotei, casurile în cari imobilul dotal poate fi înstreinat, prevăzute de legile vechi (§§ 1641—1643 C. Cal., Car. art. 32 și urm. Par. III, Cap. XVI, C. civ. art. 1248—1254) trebuie să se aplice și sub legea nouă.

Așa s'a admis că de oare-ce după art. 15 de la zestre C. Caragea, femeia poate să înzestreze pe fiicele sale cu zestrea sa; că nici o dispozițiune a zisei legi nu impune femeii, care voește a înzestra pe copii săi din zestrea sa, obligațiunea de

a declara expres voința sa de a înzestra cu averea sa dotală; că este destul ca intențiunea înzestrătoarei de a întrebuița zestrea la înzestrarea copiilor săi, să fie neîndoioasă (C. Buc., Dr. No. 40/84); că imobilul cumpărat cu bani proveniți din vânzarea unui imobil constituit dotă sub legea veche, devine dotal și că casurile de instrăinare a unui imobil dotal trebuesc să fie acelea prevăzute de legea sub care s'a constituit dota. (Cas. Bul. pag. 1003 și ur. din 1890); că în fine prețul pădurei sau copacilor tăiați de bărbat este adaos la zestre, dacă dota a fost constituită sub legea Caragea, (Cas. Bul. p. 37/91. Laurent I, n. 179, 215 comp. însă n. 216. Dalloz art. 2. 418—429 comp. 430—439. v. în privința formelor instrăinării 440—448).

Ceea ce zicem de zestre trebuie să fie și pentru contra zestre, prevăzută de Codul Calimach.

Restituirea dotei trebuie să se facă tot după chipul legii constituirei. Credem însă că bărbatul se poate bucura de termenul acordat de art. 1274 C. civ., și că dobânda la dota în bani curge de drept de la desfacerea căsătoriei (art. 1278).

Separatiunea de patrimonii este un eveniment pe care nu se poate zice că l'au avut soții în vedere la facerea contractului. Prin urmare regulele Codului civil asupra acestei separatiuni se aplică și la zestrele constituite sub legea veche, nu numai în cât privește casurile și regulele de procedură, dar și efectele ei.

Legea germană. «Art. 200. Legile anterioare rămân aplicabile bunurilor soților căsătoriți la epoca punerii în vigoare a Codului civil. Este astfel chiar pentru dispozițiunile legilor franceze și badese asupra procedurii în cas de separatiune de patrimonii între soți.

«O regulare a regimului matrimonial permisă după dispozițiunile Codului civil poate fi făcută prin un contract matrimonial, chiar în casurile, în cari, după legile anterioare, un asemenea contract nu ar fi permis.

«Restricțiunile aduse capacității femeii măritate ca urmare a regimului matrimonial anterior rămân aplicabile și în urmă, atât cât durează acel regim matrimonial».

29. În fine executarea silită a contractelor se face după legea în vigoare la epoca executării.

30. Quasi contractele, delictele, quasi delictele,

constituiesc fapte ale omului și o dată împlinite creiază o situațiune pe care legea noastră nu o poate atinge. Efectele lor se regulează prin urmare după legea din timpul când ele au avut loc⁽¹⁾.

31. Să trecem acum la casurile de preferință, de care se bucură unele creanțe, față cu creanțele simple chirografare. Dacă sub legea veche o creanță se bucura de o preferință, nu se poate, prin o dispozițiune a legii noi să se ridice această preferință, (art. 956 C. com.). Privilegiile asupra vaselor dobândite mai înainte de punerea în aplicare a noului Codice, după formele legii anterioare, și păstrează rangul lor chiar în privința privilegiilor dobândite sub imperiul acestei codice. Și din contra dacă legea noastră acordă o preferință unei creanțe, care după legea veche era chirografară, această creanță nu se poate bucura de această preferință de cât creanțele posterioare legii.

De aci urmează că creanțele pentru cari §§ 1995—2006 C. Calim. acordă diferite clase de preferință se bucură de această preferință, chiar dacă concursul creditorilor se deschide sub Codul civil care prevede alte casuri de preferință (art. 1720, 1729, 1730, 1737 C. civ.).

Tot ast-fel creanțele statului și acea dotală a femeii măritate, cari după legea Caragea (art. 20 și 24, P. III, t. VIII) erau privilegiate, păstrează acest privilegiu sub legea cea noastră. Asemenea și pentru creanțele existente sub vechiul Cod comercial cari se presintă la un faliment deschis sub Codul cel nou (Comp. art. 295—299 vechiul C. com. cu art. 785 și urm. noul Cod).

Dacă legea cea noastră acordă o preferință unei creanțe care sub legea veche nu se bucura de ea, sau venea în urma unei creanțe cu preferință mai mare, aceasta și păstrează rândul său. Cestiunea este mult mai delicată dacă preferința dată de legea noastră și are basa în considerațiunea că noia creanță a marit sau a păstrat averea debitorului. În acest cas cred că este just a se preferi ultima creanță. Ast-fel nu cred că dota să se prefere creanței vânzătorului pentru plata prețului lucrului vândut sau a celui care a păstrat lucrul asupra acestui lucru vândut sau păstrat (v. art. 1736).

(1) Aubry et Rau, v. I, § 30 tex. și n. 42—44. Demolombe, I § 41, 58. Dalloz art. 2 n. 369—372.

32. Adesea ca îmbunătățire a sistemului ipotecar se creiază reguli noi de publicitate; ba poate ele să fie introduse pentru prima oară. Așa la noi lipsia pentru ipotecă orice publicitate. Femea măritată avea sub legea Caragea un drept de preferință pentru restituirea dotei (art. 23, Par. III, Cap. VII). Codul Calimach acordă o ipotecă ocultă, atât pentru restituirea dotei (§ 1640), cât și pentru creanța parafernala ce ar fi avut contra bărbatului (§ 1667). Pentru a se exercita aceste preferințe, legile vechi nu cereau nici o publicitate. Codul civil a schimbat cu totul sistemul ipotecar și a supus cu totul publicității ipotecile și privilegiile asupra imobilelor. Această publicitate este ea obligatorie pentru ipotecile de mai înainte? Eacă cum raționează Savigny asupra acestui punct:

«Legea care cere publicitatea ipotecelor este o lege asupra existenței chiar a drepturilor și trebuie să se aplice tuturilor ipotecelor chiar existente». Deja mai înainte, resolvând o chestiune care se apropie de a noastră, recomandă ipotecarilor anteriori de «ași lua precauțiunile pentru ca să se garanteze în contra ipotecelor privilegiate constituite în urmă».

Codul civil a acordat un termen de un an femeilor căsătorite mai înainte, pentru a lua inscripțiunea ipotecară, dacă voesc ca dotele lor să fie garantate (art. 1815). Redactorul român a urmat aci pe legiuitorul belgian, care sub rubrica *dispozițiuni transitorii*, în o serie de 14 articole, regulează privilegiile și ipotecile existente la epoca aplicării noii legi. Eacă cum se exprimă art. 1: „Afară de privilegiul cheltuelilor de judecată, și afară de ce se va hotări în articolul următor, toate privilegiile și ipotecile existente fără inscripțiune în momentul în care legea de față va fi obligatorie vor trebui să fie înscrise în anul care va urma punerea ei în vigoare, și în formele stabilite de art. 89».

Deci dacă femeile măritate voesc săși păstreze preferința ce le o dau legile vechi, sunt datoare să se supue regulilor de publicitate ale legii ipotecare și pentru aceasta li se acordă un termen de un an.

Se înțelege că inscripțiunea poate fi luată și după expirarea termenului de un an, însă în acest caz creanța femeii nu ia rând de cât din ziua luării inscripțiunii și i se preferă ipotecile an-

terioare acestei luări de inscripțiune; pe când dacă inscripțiunea a fost luată în termenul de un an, preferința legii vechi este asigurată.

C. NAGU

Avocat

Profesor universitar

(Va urma)

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția II

Audiența de la 24 Octombrie 1900

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Andreii Răduță Soare și alții, condamnați în corecțional

Casație.— Omisiune.— Legitimă apărare.— Omisiune de a se pronunța asupra unui asemenea mijloc de apărare.— Omisiune esențială.— Exces de putere.— Casare.

Omisiunea ce tribunalul face de a se pronunța asupra mijlocului de apărare invocat de un inculpat și întemeiat pe legitima apărare este esențială și face ca hotărîrea să fie casabilă.

Decesiunea 895/900.— Casată sentința trib. Dâmbovița No. 1171/900, după recursul făcut de Andreii Răduță Soare și alții.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-nul consilier I. Duca;

Pe d-nul avocat Rachtivan în dezvoltarea motivului de casare; și

Pe d-nul procuror St. Stătescu, în conclusiuni;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Omisiune esențială și violarea art. 58 din C. p. de oare ce inculpații au susținut că au fost în legitimă apărare reclamanții trăgând focuri asupra lor, împușcându-le un bou și pe unul dintr'ênșii rânindul ușor, fapt ce reeșia din actele din dosar, propuind și martori, totuși nici în considerente nici în dispozitivul sentinței tribunalul nu se ocupă cu acest important mijloc de apărare, omițându-l cu totul, comițând ast-fel o omisiune esențială și violând art. 58 Cod. pen.».

Având în vedere sentința supusă recursului prin care recurenții sunt condamnați la câte o lună închisoare pentru bătaia suferită de Andreii Ștef. și G. Christodorescu;

Că din procesul-verbal al sentinței se constată că recurenții prin apărătorul lor au invocat înaintea tribunalului că ei au fost în legitimă apărare când au comis faptul, de oare-ce reclamanții au tras asupra lor focuri de pușcă;

Considerând că trib. omițând cu desăvârșire a se pronunța asupra acestui mijloc de apărare, invocat de recurenți, hotărîrea sa este dată cu exces de putere și deci motivul fiind fondat are a se admite.

Pentru aceste motive, de acord cu d-l procuror St. Stătescu, casează, etc.

Audiența de la 24 Octombrie 1900

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Statul cu Zoachim Bacanof.

Contravenții la legea pescuitului.— Instrumente de pescuit.— Dubele sau luntrele.— Dacă pot fi considerate ca instrumente de pescuit.— Aprecierea suverană a instanțelor de fond asupra cestiunei dacă un obiect constituie un instrument de pescuit.—(Art. 41 din legea pescuitului).

In materie de contravenție la legea asupra pescuitului, această lege nu prevede duba sau luntrea ca un instrument de pescuit, și instanțele de fond sunt suverane să aprecieze, după împrejurările cauzei, dacă un obiect constituie un instrument de pescuit în sensul legii.

Decisiunea 896/900.— Respins recursul făcut de Stat contra sentinței trib. Tulcea No. 878/900, în proces cu Zoachim Bacanof

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d. consilier Ch. Ferekyde.

Pe d. avocat Boambă în desvoltarea motivului de casare.

Pe d. procuror în conclusiuni ;

Deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Greșită interpretare și violarea art. 41 din legea pescuitului. Condamnarea în materie de infracțiune la legea pescuitului atrage după sine confiscarea instrumentelor, ori după spiritul legii prin instrumente trebuie să se înțeleagă, nu numai instrumentele care prin natura lor sunt proprii infracțiunii comise, dar și acelea care au preparat sau înlesnit comiterea infracției.

«În specie lotca și lopețile, intră în această categorie, și ca atare trib. de Tulcea trebuia să ordone confiscarea lotcei și a lopeților».

Având în vedere sentința supusă recursului, din care se constată că Zoachim Bacanof a fost condamnat pentru contravenție la legea pescuitului la 5 lei amendă, la confiscarea peștelui vânat, cum și la confiscarea lop-tasului, scoțând de sub confiscare duba, pe motiv că nu poate fi considerat ca instrument de pescuit ;

Considerând că legea pescuitului nu prevede duba sau luntrea ca un instrument pentru ca să se zică că instanța de fond trebuie să declare tot-d'auna duba ca instrument, putând fi confiscat ;

Considerând de altmintrelea că aprecierea instanțelor de fond, dacă un obiect constituie, după împrejurările cauzei, un instrument în sensul legii, este o chestie de fapt, și prin urmare decisiunea lor în această privință este suverană, și scapă de censura acestei Curți ;

Că motivul nefiind fondat are a se respinge ;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

JURISPRUDENTA STRĂINĂ

CURTEA DE APPEL DIN LIMOGES, Secția I

Audiența de la 13 Iulie 1899

Președenția D-lui ARDANT, Prim-Președinte

L... contra soților X...

Contract de căsătorie.— Neputința de a putea fi schimbat sau modificat în urma celebrării căsătoriei.— Contra-inscris.— Nulitate.— Dar manual.— Restituire.

Căsătoria unui ofițer.— Dotă reglementară.— Act ulterior reducând dota stipulată.— Fraudă la lege.— Nulitate.

Dispozițiunea art. 1395 din Codul civil (eliminat de legiuitorul nostru), care interzice ori ce schimbări în convențiile matrimoniale ale soților în urma celebrării căsătoriei, este de ordine publică. Această dispoziție se aplică atât donațiunelor făcute de un terțiu în vederea căsătoriei cât și convențiilor făcute de soți, fie că acest terțiu a luat parte la această convenție, fie că el a făcut a parte un dar manual unuia din viitorii soți în vederea căsătoriei. Prin urmare, este nul actul prin care soțul donatar se obligă a restitui mai târziu totul sau parte numai din această liberalitate.

Actul posterior căsătoriei unui ofițer, care reduce dota constituită femeii în baza legilor și regulamentelor militare este contrar ordinii publice, și nulitatea absolută a acestui act poate fi opusă de însuși soții (art. 1131, 1132 C. civ. fr., 966, 967 C. civ. rom.).

Decisie,

Curtea ; — Considerând că d-șoara R . . . având numai un capital de 3500 lei, locuia la sora-sa și cumnatul ei L . . . , și că acest din urmă, relativ bogat și neavând copii, prezentându-se familiei viitorului soț X . . . ca un al doilea părinte al cumnatei sale, a făgăduit, fără nici o restricție, că va complecta dota de 1200 lei venit cerută de regulamentele militare pentru femeile ofițerilor (decret. din 17 Decembrie 1843 și circul. din 3 April 1875) și că va veghea ca tinerii însoțiți să nu lipsească de nimic ;

Că, în adevăr, el a și dat agentului său de schimb suma necesară pentru dobândirea titlurilor de rentă complementare, care înscrise asupra cărței cele mari a datoriei publice pe numele d-soarei R . . . au devenit, după legile în vigoare, prin această înscriere, proprietatea ei ; că a dona și după căsătorie, L . . . părăsind orașul Limoges și mergând împreună cu ambii soți la Blaye, i-au făcut să suscrie un act prin care ei îl recunosc creditor pentru suma de 1400 lei asupra titlurilor constituite dotă ; Considerând că fără a fi necesar de a se cerceta dacă acest act a fost consimțit în deplină libertate sau dacă el a avut de cauză constrângerea exercitată asupra tinerilor soți, precum se susține astăzi de soțul X . . . și de întreaga familie a d-șoarei R . . . , se constată în fapt că acest act n'a avut de obiect de cât restituirea unei părți din dota d-șoarei R . . . , pe care el o complectase cu titlu de împrumut ; Conside-

rând că tribunalul din Limoges cu drept cuvânt a văzut în actul atacat o derogare de la convențiile matrimoniale oprită de art. 1395 C. civ.; că dispoziția acestui text se aplică nu numai convențiilor făcute de soți între ei, dar și donațiilor făcute de terții înaintea căsătoriei; că în zadar s'ar obiecta că, în urma celebrării căsătoriei, soții fiind liberi de a-și cheltui averea, pot să facă o chitanță simulată a dotei sau s'o restituie în total ori în parte; Că art. 1395 are tocmai de scop de a împiedica răsipirea dotei sau mai bine zis fraudă, pe care atât vechea jurisprudență cât și legea nouă a voit s'o previe; Că, în adevăr, dând convențiilor matrimoniale caracterul irevocabilității celei mai absolute, legiuitorul n'a înțeles a statua numai asupra interesului privat al părților, ci a stabilit un principiu de ordine publică în favoarea bunelor moravuri, păcii familiilor și unirii dintre soți; Considerând că, dacă cu adevărat, fraudă cu greș poate fi une-ori descoperită, ea trebuie să fie cu atât mai aspru reprimată de câte ori justiția o descopere; Considerând că fără cuvânt se susține că art. 1395 nu s'ar aplica dăruitorului de cât atunci când el a luat direct parte la stipulațiile convenției matrimoniale; că spiritul legii a fost de a nu permite nici într'un caz schimbarea convențiilor matrimoniale în urma celebrării căsătoriei;

Asupra punctului de a se ști dacă L... a luat în realitate parte la conveția matrimonială;

Considerând că el a făcut soților, în vederea căsătoriei lor, un dar manual făcând ca fictiv și în mod fraudulos să figureze în act cumnată-sa; că, în realitate, el a contractat sub numele acestei din urmă; că, dacă, abținându-se de a lua parte la contractul de căsătorie, părintele de familie sau ori care alt dăruitor ar avea ușurință de a putea modifica mai în urmă, în folosul său, dispozițiile acestui contract, reducând zestrea dată de densusl unuia din soți, art. 1395 ar deveni o literă moartă, și principiul de ordine publică ce el consacra ar fi zilnic violat în modul cel mai scandalos;— Considerând, prin urmare, că actul invocat de L... este radical nul ca unul ce deroagă, în urma celebrării căsătoriei, de la convenția matrimonială în care el a luat în realitate parte ca dăruitor;— Considerând, pe lângă aceasta, că, tot într'un interes de ordine publică, privitor la demnitatea armatei, administrația războiului cere ca contractele de căsătorie ale ofițerilor să'i fie supuse, și nu învoește căsătoria de cât atunci când viitoarea soție aduce un venit de 1200 lei anual cel puțin; că un act posterior care reduce cifra stipulată din capul locului, este un act fraudulos, contrar ordinii publice; că nulitatea unui asemenea act este absolută și poate fi opusă de însuși soți, conform art. 1131 și 1133 C. c. (966, 968 C. civ. rom.); Considerând că din faptele mai sus expuse rezultă o probă manifestă că, prin reducerea dotei d-soarei R..., L... a comis o fraudă la regulamentele militare mai sus arătate, și că actul care poartă data de 18 Septembrie 1895, contrar ordinii publice, are o cauză ilicită; că, deci, acest act nu poate produce nici un efect; Pentru aceste motive, confirmă, etc.

Observație. — Legiuirile noastre anterioare

permiteau, conform dreptului roman ⁽¹⁾, de a preface și chiar de a face convențiile matrimoniale și în urma sêvêrșirei căsătoriei: «Tocmelele căsătorești, dice art. 1609 din Cod. Calimach, se fac și mai înainte de logodnă, și după logodnă, și mai înainte de cununie, și după cununie, însă spre împedizarea și depărtarea întâmplătoarelor pricinii, mai sigur este ca să se facă înainte de sêvêrșirea logodnei, sau a cununii, dacă aceasta o eartă starea ambelor părți»; ear art. 1614 din acelaș Cod adaogă: «Alcătuirele căsătorești făcute înainte cununii, nu sunt oprite a se preface în vremea căsătoriei, însă nu spre micșorarea zestreii, sau spre primejdia siguranței ei, cum nici spre jgnirea altora, adecă a moștenitorilor neapărați la a lor legitimă, sau a creditorilor». Tot cam în aceiași termeni se exprimă și Andr. Donici: «Tatăl poate și după sêvêrșirea nunței să mai adaoge la zestrea fiicei sale; însă fără păgubirea creditorilor săi și fără a micșora din legiuita parte ce se cuvine s'o moștenească moștenitorii lui». Aceleași principii erau admise în Codul Căragea ⁽²⁾, și sunt admise și astăzi în noul Cod german: «Soții, dice art. 1432 din acest Cod, pot să reguleze prin contract (contract de căsătorie) raporturile lor în privința bunurilor; ei pot, chiar în urma sêvêrșirei căsătoriei, să desfacă sau să schimbe regimul bunurilor lor» ⁽³⁾.

Art. 1395 din Codul fr. dispune din contră că convențiile matrimoniale nu pot fi schimbate în urma celebrării căsătoriei, dispoziție foarte înțeleaptă și aprobată cu drept cuvânt de toți autorii ⁽⁴⁾, căci ea ocrotește nu numai drepturile celor de al treilea chemați a contracta cu soții, dar chiar și acele ale femeii. În adevăr, presupunând că soții au adoptat regimul dotal, care întru cât-va garantează pe femeie în contra actelor de răsipire ale bărbatului, acest din urmă

⁽¹⁾ «Pacisci post nuptias, etiam si nihil ante convenerit licet.» L. 1, Pr., Dig., 23, 4, De pactis dotalibus.

⁽²⁾ Cpr. Cas. rom. Bulet. s. I, anul 1890, p. 266.

⁽³⁾ «Die Ehegatten können ihre güterrechtlichen Verhältnisse durch Vertrag (Ehevertrag) regeln, insbesondere auch nach der Eingehung der Ehe den Güterstand aufheben oder ändern». Conform: Landrecht für die Preussischen Staaten, II, I, §§ 215, 251, 252, 354 urm.; Cod Saxoniei (art. 1691); L. austr. din 17 Dec. 1862, etc.

⁽⁴⁾ Cpr. Guillaoud, *Contr. de mariage*, I, 215. Troplong, *Idem*, I, 171. Laurent, XXI, 57. Aubry et Rau, V, § 503 bis, p. 252, nota 1. Colmet de Santerre, VI, 11 bis. XI. Berriat St. Prix, *Notes élément. sur le C. civ.*, III, 5538. Baudry, III, 18.— Veđi însă Toullier, VI, partea II, 24.

ar putea, în urma căsătoriei, să useze de autoritatea și înriurirea sa pentru a o face să consimte la adoptarea unui alt regim matrimonial, care ar putea compromite întregul său avut.

Acest text n'a fost reproduș de legiuitorul nostru, însă, cu toate acestea, nu mai încapă îndoeală că soluția trebuie să fie aceeași în legislația noastră. Aceasta rezultă, în adevăr, cu prisosință din art. 1229, 1230 C. civ., 710 și 716 Pr civ., care toate presupun imutabilitatea convențiilor matrimoniale, în urma săvârșirii căsătoriei (5).

În adevăr, obligația impusă soților de a 'și face convențiile lor matrimoniale înainte de celebrarea căsătoriei (art. 1228) ar rămâne fără efecte, dacă soții, o dată căsătoriți, ar putea să schimbe convențiile făcute înainte (6).

Principiul imutabilității convențiilor matrimoniale având de scop ocrotirea intereselor terților și chiar a soților, se întemeiază pe considerații de ordine publică, de unde rezultă următoarele consecințe: 1° Ori ce clausă prin care părțile 'și ar fi rezervat dreptul de a modifica convențiile lor matrimoniale în timpul căsătoriei ar fi nulă și n'ar produce nici un efect (art. 5) (7); 2° Convențiile matrimoniale făcute în urma celebrării căsătoriei ca și schimbările aduse acestor convențiuni posterior acestei date fiind radical nule, sau mai bine zis *inexistente*, această inexistență va putea fi propusă de toate părțile interesate și chiar de soți, fără ca nulitatea să poată fi acoperită, fie în timpul căsătoriei, fie în urma desfacerei ei, prin o confirmare sau ratificare expresă ori tacită (8).

Această părere este generalmente admisă și Toullier (VI, partea II, 25 urm.), care s'a încercat să susție contrariul în privința schimbărilor aduse convențiilor matrimoniale, a fost în mod victorios combătut de Demante (9). Sunt autori

(5) Cpr. T. Huc, IX, 35, *ab initio*.

(6) Cpr. Trib. Ilfov, *Dreptul* No. 32 din 1887.

(7) «Convențiile matrimoniale sunt atât de neschimbătoare, dicea Pothier (VII, *Introduc. au tr. de la communauté*, 19), în cât soții n'ar putea prin contractul lor să 'și reserve facultatea de a schimba sau de a reforma una sau mai multe din clausele acestor convențiuni». Cpr. Baudry, III, 18. Guillouard, *op. cit.*, I, 223.

(8) Cpr. Baudry, *loco cit.*, Guillouard, *op. cit.*, I, 216, 217. Laurent, XXI, 68.

(9) *Themis*, VIII, p. 161 și 229. Veđi și Thiry, III, 215, care restoară foarte bine argumentarea lui Toullier. Cpr. și Marcadé, V, art. 1394 urm., p. 420, No. II, care dice că părerea lui Toullier este o eroare vedită. Laurent (XXI, 65)

care susțin că confirmarea ar putea să aibă loc în urma desfacerei căsătoriei (10), însă această părere a rămas cu drept cuvânt izolată, pentru că desfacerea căsătoriei nu poate să confere contractului existența legală care 'i lipsește (11).

Decisia mai sus reprodușă a Curței din Limoges face foarte bine aplicarea acestor principii, însă această decizie mai are un punct, acel din urmă, asupra căsătoriei militarilor, în privința căreia suntem nevoiți de a face rezervele noastre.

Este, în adevăr știut, că ofițerii nu se pot căsători de cât numai în urma unei autorizațiuni dată în scris de către autoritatea militară superioară (12) și sub condițiunea de a justifica că viitoarea lor soție are o dotă anume determinată.

Căsătoria militarilor este reglementată astăzi, la noi, prin legea din 12 Martie 1900, care abrogă regulamentul anterior din 11 Octombrie 1892 (13).

Eată dispozițiile principale ale acestei legi, care a voit să asigure demnitatea armatei, dar care este departe de a 'și fi atins scopul: Ofițerii și asimilații lor de ori ce grad și de ori ce armă, din activitate și disponibilitate, nu se pot căsători înaintea de a avea vârsta de 23 ani impliniți (art. 2) și fără învoirea scrisă a autorității militare superioare (art. 1 din lege și 6 din regul. de aplicare a legii). Dota ce trebuie să aducă soția unui ofițer inferior sau asimilat până la gradul de căpitan exclusiv, trebuie să consisite într'un venit anual cel puțin de 2500 lei, ear pentru ofițeri și asimilații lor, cu gradul de căpitan, într'un venit cel puțin de 1500 (art. 4 din lege). Ofițerii inferiori sau asimilații lor, ori care ar fi gradul lor, care ar fi văduvi și ar avea copii, pot lua în căsătorie o soție care ar avea numai o dotă de cel puțin 1200 lei venit anual (art. 5). Fiicele ofițerilor și asimilaților din activitate, din disponibilitate, retragere și ale celor reformați pentru infirmități, pot să se căsătorească cu o dotă de un venit anual de 1500 lei, când se mărită cu un sub-locotenent, locotenent sau asimilat al lor,

dice de asemenea că contractul de căsătorie a lui Toullier, operă scrisă în timpul bătrânețelor sale, este plină de erori și de paradoxe.

(10) Aubry et Rau, V, § 503 bis, p. 253. Cpr. Cas. fr. Sirey, 33, I, 471.

(11) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 217. Baudry, III, 18.

(12) Cpr. și art. 1315 din noul Cod civil german.

(13) Căsătoria militarilor este și astăzi reglementată în Franția prin decretul din 17 Decembrie 1843.

și de un venit anual numai de 1000 lei, când soțul este căpitan sau asimilat lui (art. 6). Trusoul său obiectele mobile ce ar primi viitoarea soție a ofițerului nu intră în dota mării sus stipulată (art. 8). Nici o dispensă de nici un fel nu se poate acorda în această privință (art. 10). Ofițerii superiori de la majori în sus se pot căsători fără nici o dotă (art. 9). În fine, art. 7 din această lege determină formele în care se poate constitui dota, iar art. 15 oprește pe ofițerii stărei civile și pe autoritățile eclesiastice de a celebra căsătoria unui militar fără autorizarea șefului superior de care el depinde, fără a edicta însă nici o sancțiune.

Căsătoriile militarilor au dat în tot-deauna loc la fraude și vor da și în viitor, fiind-că nici legiuitorul de la 1900 n'a luat măsuri serioase pentru a le înlătura. În specia judecată de Curtea din Limoges un terțiu împrumutase soției o sumă de bani pentru a complecta dota ei prescrisă de regulamentele franceze, însă avusese grijă de a lua un contra-înscris pentru a asigura restituirea sumei împrumutate. O altă specie de fraudă pentru a eluda dispozițiile legii este următoarea: se constituie un imobil zestre, care este producător de venitul cerut, însă stipulându-se alienabilitatea acestui imobil în timpul căsătoriei, conform art. 1252 C. civ., îndată după săvârșirea ei, constituitorul îl cumpără pe un preț derisoriu. Cine și-ar trudi mintea ar găsi cu bună seamă și alte mijloace. Nu mai vorbesc de expertisele exagerate și de complență care se fac în toate zilele.

Curtea din Limoges anulează contra-înscrisul care, în specie, asigura restituirea banilor împrumutați, sub cuvânt că printr'însul s'ar fi violat o dispoziție de ordine publică, menită a garanța demnitatea armatei. Decizia este juridică, nu însă pentru motivul ales de Curte ⁽¹⁴⁾, ci pentru că contra-înscrisul, care modificase convenția matrimonială, fusese semnat de soți *în urma celebrării căsătoriei*, ceea ce am văzut că nu este permis.

Dacă însă contra-înscrisul ar fi fost semnat înainte celebrării căsătoriei, nu cred că Curtea ar fi putut să-l anuleze într-un cât nici legea ci-

⁽¹⁴⁾ Vezi însă Giullouard, *op. cit.*, I, 236, care aprobă motivele date de Curte.

vilă, nici legea specială nu pronunță nulitatea lui ⁽¹⁵⁾. Legea din 1900, relativă la căsătoriile militarilor, a voit, cu bună samă, să asigure demnitatea armatei și să procure ofițerului mijloace de trai, însă ea nu este o lege de ordine publică, într-un cât împiedicările care se aduc la căsătoriile militarilor nu sunt, după părerea tuturor, dirimante, ci pur prohibitive. Dacă legiuitorul ar fi voit să ia măsuri serioase în contra fraudei și s'oe tae din rădăcină, nu avea de cât să proclame nulitatea contra-înscrisurilor care se obicinuesc în asemenea materie; să edicteze o pedeapsă în contra autorilor lor și a ofițerilor stărei civile care ar fi celebrat o căsătorie fără a se conforma dispozițiilor prohibitive ale legii; să proclame că împiedicările care rezultă din această lege sunt dirimante, etc.; într'un cuvânt, să stărpească fraudă și să facă ca legea, în cele mai multe casuri, să nu devie o literă moartă. Cât timp însă nu vom avea o comisiune legislativă, compusă din oameni competenți din fie-care ramură, și cât timp legile cele mai însemnate vor fi lucrate de capii de secție a unui Minister, vom avea legi imperfecte, care nu și ajung scopul ce și-a propus.

D. Alexandresco

⁽¹⁵⁾ Vezi în acest sens, Marcel Planiol, *Tr. élément. de dr. civil* (Paris, 1900), II, 1247, p. 375.

BIBLIOGRAFII

A ășit de sub tipar și se găsește la autor și la librăria universală Leon Alcalay.

TOMUL AL VI-lea (PARTEA II)

DIN

DREPTUL CIVIL ROMÂN

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Consilier la Inalta Curte de casație și justiție

CUPRINZIND

Explicarea art. 1092—1157

PREȚUL 10 LEI

A apărul

ROLUL PROCURORULUI

in

Expertisele Medico-Legale

de

D. STELIAN POPESCU

Se află de vânzare la librăria Alcalay

Prețul 1.50